

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

แนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกรในอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

Extension Guidelines for Durian Production by Farmers in Tha Sae District, Chumphon Province

วนิดา เหริญทอง (Wanida Reantong)¹ เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (Chalerm Sak Toomhirun)²จินดา ขลิบทอง (Jinda Khlibtong)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) สภาพการผลิตทุเรียน (3) ข้อเสนอแนะในการผลิตทุเรียน และ (4) การส่งเสริมการผลิตทุเรียนในอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร จำนวน 2,959 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่าย ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 352 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า (1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 48.02 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 2.96 คน มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.84 คน แรงงานจ้างเฉลี่ย 1.63 คน มีพื้นที่ปลูกทุเรียนเฉลี่ย 8.47 ไร่ เกษตรกรมีรายได้จากทุเรียนเฉลี่ย 45,880.68 บาทต่อไร่ รายจ่ายในการผลิตทุเรียนเฉลี่ย 16,613.28 บาทต่อไร่ มีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนเฉลี่ย 9.81 ปี การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการผลิตทุเรียนอยู่ในระดับน้อย (2) เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ลาดชัน ปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง ใช้ระบบน้ำแบบโปรยน้ำ เก็บเกี่ยวผลผลิตในช่วงเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม ใช้การนับอายุ และดูสีผล (3) เกษตรกรมีปัญหาด้านการตลาด ข้อเสนอแนะของเกษตรกรให้หาตลาดส่งออกทุเรียนนอกจากประเทศจีน และ (4) เกษตรกรมีความต้องการช่องทางในการส่งเสริมจากสื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ต้องการวิธีการส่งเสริมแบบทัศนศึกษา บรรยาย สาธิต และฝึกปฏิบัติ ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกร ได้แก่ (1) ให้ความรู้เกษตรกรในการผลิตทุเรียน เช่น การให้น้ำ ให้อาหาร การป้องกันกำจัดโรคและแมลง การเก็บเกี่ยวผลผลิต (2) ส่งเสริมให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนมาใช้สารชีวภัณฑ์แทนการใช้สารเคมีเพียงอย่างเดียว และ (3) ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกทุเรียนร่วมกับพืชอื่นเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ และราคาผลผลิต ผ่านทางสื่อบุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาครัฐ และเอกชน

คำสำคัญ การผลิตทุเรียน การส่งเสริม อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช wanida_miw@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แขนงส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช³ รองศาสตราจารย์ ดร. แขนงส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

Abstract

The aims of this research were to study (1) basic social and economic conditions of farmers (2) durian production condition (3) recommendation on durian production and (4) the extension of durian production in Tha Sae District, Chumphon Province. The population for this study was 2,959 durian production farmers in Tha Sae District, Chumphon Province with the sample size of 352 people by using simple random sampling method. Data collected by interview. Data was analyzed using frequency distribution, percentage, minimum value, maximum value, average, and standard deviation. The results of the research revealed that (1) Most of the farmers was male with an average age of 48.02 years old and graduated from junior high school. The average household members were 2.96 people with the labor from the household in average of 1.84 people and hired labor of 1.63 people. The average durian production land was 8.47 Rai. Farmers received the average income from durian production around 45,880.68 Baht/Rai with the average expense of 16,613.28 Baht/Rai. The average durian production experience among the farmers was 9.81 years. Knowledge receiving about durian production was at a low level.(2) Most of the farmers had a sloped farmland, grew Mon Thong durian, used sprinklers, and harvested the products during July-August by counting the age and observing the color of the fruit.(3) Farmers had marketing problem. The suggestion was to seek the durian exporting market to China. And (4) Farmers wanted the channels of extension from individual media, printed media, as well as electronic media. They needed the extension in the form of field trips, lecture, demonstration and field work. Recommendations on the guidelines in durian production extension for farmers were (1) to give out the knowledge in durian production to farmers such as the watering system, the use of fertilizer, pest and disease controls, and product harvesting (2) to encourage farmers to use more microbial pesticides instead of chemicals only (3) to promote the mixed plants production (durian with other types of trees) to decrease the risk from natural disaster and product price through personal media who was the agricultural extension officer from both government and private sectors.

Keywords: Durian production, Extension, Tha Sae District, Chumphon Province

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

บทนำ

ทุเรียน ถือว่าเป็นไม้ผลหลักของภาคใต้โดยมีพื้นที่ปลูกมากที่สุด เมื่อเทียบกับไม้ผลชนิดอื่นๆ ในช่วงที่ผ่านมาทุเรียนถือได้ว่าเป็นพืชที่ทำรายได้ให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกค่อนข้างสูง ทุเรียนให้ผลผลิตเฉลี่ยประมาณ 1,000 ถึง 1,200 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี เกษตรกรจะมีรายได้ประมาณ 10,000 ถึง 20,000 บาทต่อไร่ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับราคาของทุเรียน (สำนักงานการพัฒนากิจการเกษตร, ม.ป.ป.) ทุเรียนเป็นผลไม้ที่มีศักยภาพสูงทั้งในด้านการตลาดและการผลิต ดังนั้นจึงควรได้รับการพัฒนาด้านผลผลิตและคุณภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งภายในประเทศ และตลาดต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นการกำหนดมาตรฐานทางกายภาพ เช่น รูปทรง น้ำหนัก ลักษณะเนื้อ สีผิว ฯลฯ ตลอดจนรสชาติที่ดี การบริหารจัดการแปลง เช่น พันธุ์ปลูก กิ่งพันธุ์ที่ดี เหมาะสมสภาพแวดล้อมและแหล่งน้ำที่ดี

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2560) ได้แสดงข้อมูลเนื้อที่ปลูก และเนื้อที่เก็บเกี่ยวทุเรียนในประเทศไทย ในปี 2560 จังหวัดชุมพร มีเนื้อที่ปลูก 164,099 ไร่ เนื้อที่เก็บเกี่ยว 118,495 ไร่ เป็นอันดับสองของประเทศ ในส่วนของพื้นที่อำเภอท่าแซะ มีเนื้อที่ปลูก 32,041 ไร่ เนื้อที่เก็บเกี่ยว 24,030 ไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร, 2560) การผลิตทุเรียนของเกษตรกรอำเภอท่าแซะ มีการทำการเกษตรตามระบบส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน GAP พื้นที่อำเภอท่าแซะทุเรียนมีการออกดอกหลายรุ่นในต้นเดียวกัน โดยผลผลิตทุเรียนในฤดูจะเริ่มออกสู่ตลาดตั้งแต่ช่วงเดือนพฤษภาคม – ตุลาคม โดยช่วงที่ทุเรียนออกสู่ตลาดมากที่สุดคือ ช่วงเดือนสิงหาคม แต่เกษตรกรยังขาดความชำนาญในการเก็บเกี่ยว เป็นเหตุให้เกษตรกรเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยยังไม่ได้อายุการเก็บเกี่ยวผลผลิตเพื่อให้ขายได้ราคาเนื่องจากทุเรียนต้นฤดูกล่มักจะมีราคาสูง เนื่องจากในอำเภอท่าแซะ ทุเรียนเป็นผลไม้ที่มีราคาสูงในขณะนี้และมีการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชบางชนิดมาเป็นทุเรียนแทนทำให้มีพื้นที่ปลูกทุเรียนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้นการส่งเสริมการผลิตทุเรียนในอำเภอท่าแซะจึงเป็นภารกิจหนึ่งของกรมส่งเสริมการเกษตรที่มีนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยี วิทยาการต่างๆ ให้แก่เกษตรกร และมีหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้ทำการผลิตทุเรียนคุณภาพและปลอดภัย เพื่อให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ รักษาคุณภาพ และเพิ่มมูลค่าผลผลิตให้แก่เกษตรกร

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่า ในช่วงที่ผ่านมาเกษตรกรที่ทำสวนทุเรียนยังประสบปัญหาหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านการผลิตซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาสภาวะอากาศที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ได้แก่ ภัยธรรมชาติ ภาวะฝนแล้ง ทั้งช่วงเป็นระยะเวลานานในช่วงที่ผลผลิตกำลังออก ส่งผลทำให้คุณภาพและปริมาณผลผลิตตกต่ำ ประกอบกับการที่ต้นทุนการผลิตขยับตัวสูงขึ้น อาทิ ปุ๋ย สารเคมีกำจัดแมลง สารเคมีป้องกันกำจัดโรคพืช ค่าแรง แต่เกษตรกรยังได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่าต่อการลงทุน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาสภาพการผลิตทุเรียนของเกษตรกรในอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกรในอำเภอท่าแซะให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ เพื่อเพิ่มผลกำไรในการผลิตและเพื่อนำแนวทางการส่งเสริมไปปรับใช้ในพื้นที่อื่นๆ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

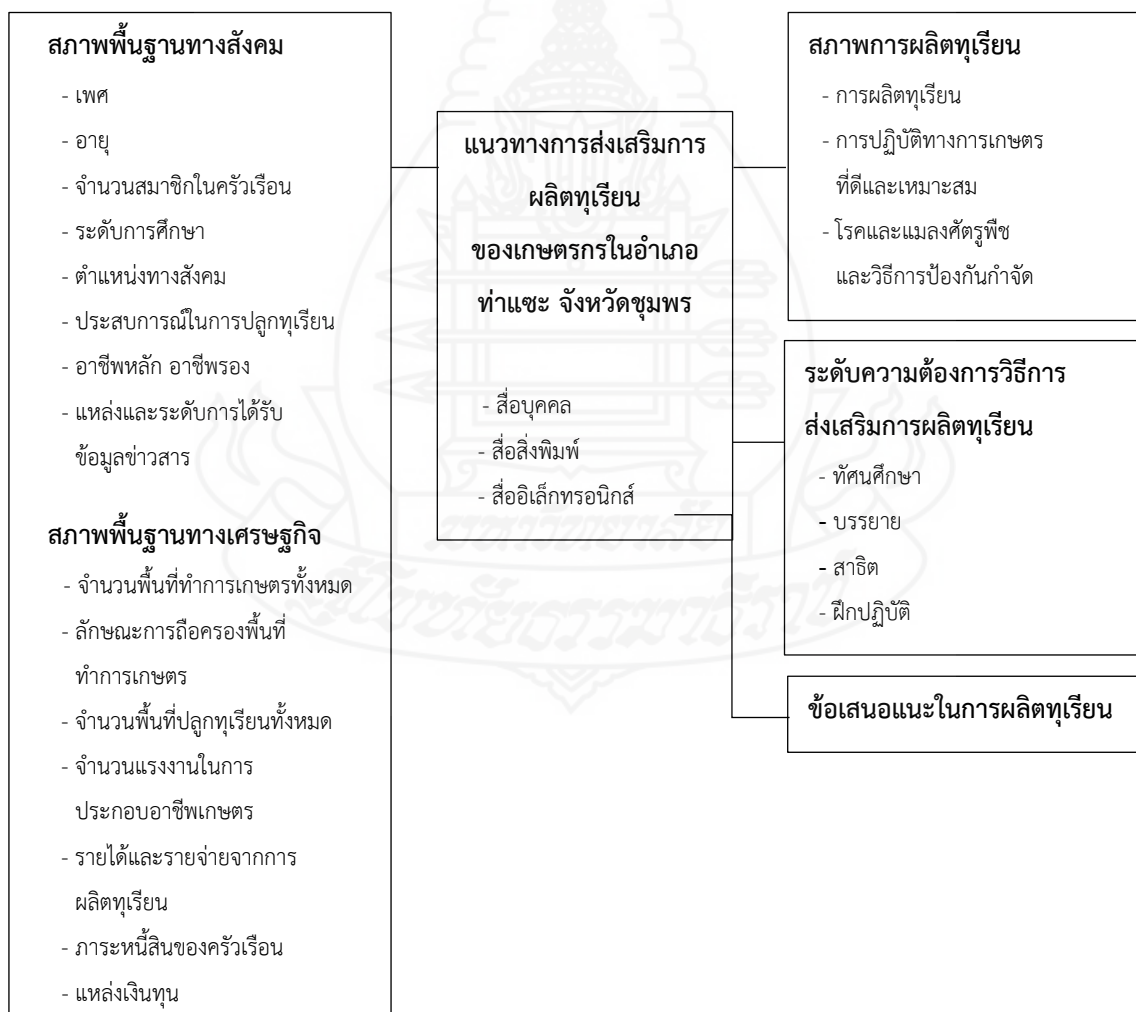
The 8th STOU National Research Conference

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนในอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร
2. เพื่อศึกษาสภาพการผลิตทุเรียนของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนในอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนในอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร
4. เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนในอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมากำหนดประเด็นในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนา ได้ตามภาพ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ประชากรที่ศึกษาคือ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนผู้ปลูกทุเรียนกับกรมส่งเสริมการเกษตรในอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร จำนวน 2,959 ราย (ระบบปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร, 2560) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของประชากร จำนวน 352 ราย โดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane ได้จากการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 4 ตอนคือ (1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) สภาพการผลิตทุเรียนของเกษตรกร (3) ข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียน และ (4) แนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียน ทดสอบความเชื่อมั่นได้ค่าแอลฟาของครอนบร็ค มากกว่า 0.8 ซึ่งสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลภาคสนามได้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับโดยใช้คะแนนหนักเฉลี่ย $1.00 - 1.80 =$ น้อยที่สุด $1.81 - 2.60 =$ น้อย $2.61 - 3.40 =$ ปานกลาง $3.41 - 4.20 =$ มาก และ $4.21 - 5.00 =$ มากที่สุด

ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร เกษตรกร ร้อยละ 76.7 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 48.02 ปี ร้อยละ 36.4 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รองลงร้อยละ 29.5 จบระดับประถมศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 2.96 คน สภาพทางสังคมเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 73.6 ไม่มีการดำรงตำแหน่งทางสังคม ร้อยละ 98.9 มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร มีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนเฉลี่ย 9.81 ปี ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจากแหล่งต่างๆ คือ สื่อบุคคล สื่อกิจกรรม สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อมวลชน ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.39, SD = 0.305$) โดยได้รับจากสื่อบุคคลในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08, SD = 0.542$) ดังแสดงในตารางที่ 1 สภาพทางเศรษฐกิจเกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 11.51 ไร่ เป็นพื้นที่ปลูกทุเรียน เฉลี่ย 8.47 ไร่ มีพื้นที่ของตนเอง เฉลี่ย 11.34 ไร่ มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.84 คน จำนวนแรงงานจ้าง เฉลี่ย 1.63 คน รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตทุเรียนในรอบปี 2560 เฉลี่ย 45,880.68 บาทต่อไร่ ส่วนรายจ่ายในการผลิตทุเรียนในรอบปี 2560 ทั้งหมด เฉลี่ย 16,613.28 บาทต่อไร่ เกษตรกรร้อยละ 50.9 มีหนี้สิน เฉลี่ย 184,206.70 บาท และเกษตรกรทั้งหมดใช้เงินทุนของตนเองเป็นแหล่งเงินทุนในการผลิตทุเรียน และร้อยละ 52.8 กู้ยืมกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารของเกษตรกร

n = 352

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร		แปลผล
	$\bar{X}$	SD	
1. สื่อบุคคล	3.08	0.542	ปานกลาง
2. สื่อกิจกรรม	2.72	0.709	ปานกลาง
3. สื่อสิ่งพิมพ์	2.22	0.431	น้อย
4. สื่อมวลชน	1.53	0.462	น้อยที่สุด
โดยรวม 4 แหล่ง	2.39	0.305	น้อย

2. สภาพการผลิตทุเรียนของเกษตรกร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 การผลิตทุเรียน พบว่า พื้นที่ปลูกทุเรียนร้อยละ 69.9 เป็นพื้นที่ลาดชัน เกษตรกรทุกรายปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง ร้อยละ 99.7 ชื่อพันธุ์ทุเรียนมาจากเกษตรกรผู้จำหน่ายทุเรียน ร้อยละ 47.7 ปลูกทุเรียนระยะระหว่างต้น 9×9 เมตร ร้อยละ 64.8 ไม่ปลูกทุเรียนร่วมกับพืชอื่น อายุทุเรียนเฉลี่ย 10.63 ปี ร้อยละ 89.5 มีระบบการให้น้ำแบบสปริงเกอร์ (Mini sprinkler) การเก็บเกี่ยวผลผลิตส่วนมากร้อยละ 96.0 ใช้การนับอายุ และร้อยละ 94.3 เก็บเกี่ยวผลผลิตระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคม ร้อยละ 83.2 นำผลผลิตทุเรียนไปขายที่ล้ง ร้อยละ 86.4 ไม่มีการแปรรูปผลผลิต ผลผลิตเฉลี่ย 1,008.10 กิโลกรัมต่อไร่ และร้อยละ 83.8 ตัดแต่งกิ่งทุเรียนช่วงปลายฝนก่อนใส่ปุ๋ยหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิต

2.2 ความรุนแรงของการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช และวิธีป้องกันกำจัด พบว่ามีการระบาดของโรคพืชในแปลงภาพรวมในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.23$, $SD = 0.504$) โดยโรครากเน่าและโคนเน่ามีการระบาดมากที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.66$, $SD = 1.072$) โรคราสีชมพู ($\bar{X} = 2.31$, $SD = 1.061$) กับโรคจุดสนิม ($\bar{X} = 2.19$, $SD = 0.696$) มีการระบาดอยู่ในระดับน้อย และโรคใบติดสนิม ($\bar{X} = 1.76$, $SD = 0.682$) มีการระบาดอยู่ในระดับน้อยที่สุด และการระบาดของแมลงศัตรูพืชในแปลงภาพรวมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.83$, $SD = 0.546$) พบว่ามีการระบาดของมอดเจาะลำต้น ($\bar{X} = 3.14$, $SD = 1.032$) และเพลี้ยไก่แจ้ ($\bar{X} = 2.83$, $SD = 0.757$) ในระดับปานกลาง ส่วนวิธีป้องกันกำจัดโรคพืช พบว่าเกษตรกรร้อยละ 59.4 ใช้วิธีผสมผสานป้องกันกำจัดโรครากเน่าและโคนเน่าที่ระบาดในแปลง และส่วนใหญ่ร้อยละ 83.5, 62.5, 52.6 ไม่ใช้วิธีใดเลยในการป้องกันกำจัดโรคใบติด โรคใบจุดสนิม และโรคราสีชมพูที่ระบาดในแปลงตามลำดับ และวิธีป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช พบว่าเกษตรกรร้อยละ 59.1 และร้อยละ 42.3 ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดเพลี้ยไก่แจ้ มอดเจาะลำต้น ตามลำดับ และร้อยละ 46.0 ไม่ใช้วิธีใดเลยในการป้องกันกำจัดไรแดงที่ระบาดในแปลง ดังแสดงในตารางที่ 2

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8
The 8th STOU National Research Conference

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ ของระดับความรุนแรงของการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช และวิธีป้องกันกำจัด

n = 352

โรคและแมลงศัตรูพืช	ความรุนแรงของ การระบาด		วิธีป้องกันกำจัด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			
	ค่าเฉลี่ย (SD)	แปลผล	จำนวน (ร้อยละ)			
			ไม่ใช้วิธีใด เลย	ใช้สารเคมี	ใช้ชีววิธี	ใช้วิธี ผสมผสาน
1. โรคพืช	2.23 (0.504)	น้อย				
1.1 โรครากเน่าและโคนเน่า	2.66 (1.072)	ปานกลาง	134 (38.1)	137 (38.9)	122 (34.7)	209 (59.4)
1.2 โรคราสีชมพู	2.31 (1.061)	น้อย	185 (52.6)	116 (33.0)	10 (2.8)	71 (20.2)
1.3 โรคจุดสนิม	2.19 (0.696)	น้อย	220 (62.5)	63 (17.9)	50 (14.2)	36 (10.2)
1.4 โรคใบติด	1.76 (0.682)	น้อยที่สุด	294 (83.5)	14 (4.0)	4 (1.1)	43 (12.2)
2. แมลงศัตรูพืช	2.83 (0.546)	ปานกลาง				
2.1 มอดเจาะลำต้น	3.14 (1.032)	ปานกลาง	97 (27.6)	149 (42.3)	0 (0.0)	106 (30.1)
2.2 เพลี้ยไก่แจ้	2.83 (0.757)	ปานกลาง	105 (29.8)	208 (59.1)	0 (0.0)	39 (11.1)
2.3 ไรแดง	2.51 (0.864)	น้อย	162 (46.0)	124 (35.2)	0 (0.0)	66 (18.8)

2.3 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม พบว่าเกษตรกรมีการปฏิบัติตามแนวเกษตรที่ดีที่เหมาะสมอยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน เรียงลำดับการปฏิบัติจากมากไปน้อย ได้แก่ (1) การเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว (2) ผลผลิตผิวสวยปลอดจากศัตรูพืช (3) การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร (4) การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพ (5) แหล่งน้ำ (6) พื้นที่ปลูก (7) การเก็บรักษาและการขนย้ายผลผลิตภายในแปลง และ (8) การบันทึกข้อมูล ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 3

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8
The 8th STOU National Research Conference

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ ของระดับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม

n = 352

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม	ระดับการปฏิบัติ				
	ไม่เคยทำเลย (ร้อยละ)	นานๆ ครั้ง (ร้อยละ)	บ่อยครั้ง (ร้อยละ)	เกือบทุกครั้ง (ร้อยละ)	ทุกครั้ง (ร้อยละ)
1. แหล่งน้ำ	0.3	0.0	8.5	43.5	47.7
2. พื้นที่ปลูก	0.0	0.0	9.4	47.2	43.5
3. การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	0.0	0.0	0.9	31.0	68.2
4. การเก็บรักษาและการขนย้ายผลผลิต ภายในแปลง	0.0	0.0	20.7	58.0	21.3
5. การบันทึกข้อมูล	26.1	29.8	18.2	13.9	11.9
5.1 บันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้วัตถุ อันตรายทางการเกษตร					
5.2 บันทึกข้อมูลการจัดการเพื่อให้ ได้ผลผลิตคุณภาพ	7.1	22.4	29.5	25.6	15.3
6. ผลิตผลผิวสวยปลอดจากศัตรูพืช	0.0	0.0	6.0	14.2	79.8
7. การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ ได้ผลผลิตคุณภาพ	0.6	7.1	19.3	11.6	61.4
8. การเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการ เก็บเกี่ยว	0.0	0.0	0.0	10.5	89.5

3. ข้อเสนอแนะของเกษตรกร

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนของเกษตรกร พบว่าเกษตรกร มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ควรมีตลาดส่งออกทุเรียนมากกว่านี้ นอกจากประเทศจีน

3.2 ควรมีการกำหนดพื้นที่ปลูกทุเรียนให้ชัดเจน

3.3 ควรมีการช่วยเหลือเกษตรกรในด้านต้นทุนการผลิต เช่น การลดราคาปุ๋ยและสารเคมี

3.4 ควรมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตทุเรียน

3.5 ควรมีการทำตลาด โดยสำรวจความต้องการทุเรียนก่อนที่จะเข้าฤดูกาลผลิตในปีถัดไป และรัฐบาลควรมีมาตรการเรื่องราคาผลผลิต

4. แนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกร

4.1 ระดับความต้องการช่องทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ พบว่าเกษตรกรต้องการช่องทางในการส่งเสริมการเรียนรู้จากสื่อบุคคลในภาพรวมระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, $SD = 0.346$) จากสื่อสิ่งพิมพ์ ($\bar{X} = 2.83$, $SD = 0.420$) และสื่อ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

อิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X} = 2.75$, $SD = 0.547$) ในภาพรวมระดับปานกลาง ดังแสดงในตารางที่ 3 ตามประเด็นการส่งเสริมการเรียนรู้ 5 ประเด็น ได้แก่ (1) การเตรียมการก่อนการปลูก เช่น พันธุ์ (2) การปลูก ขั้นตอนการปลูก และการปลูกซ่อม (3) การบำรุงรักษา ได้แก่ การให้น้ำ การให้ปุ๋ย การป้องกันกำจัดศัตรูพืชและโรคแมลง (4) วิธีการ ขั้นตอนการเก็บเกี่ยวผลผลิต และการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว (5) มาตรฐานการผลิต

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับความต้องการช่องทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเกษตรกร
n = 352

ประเด็นความต้องการ ได้รับการส่งเสริมการเกษตร	ระดับความต้องการช่องทางในการส่งเสริมการเรียนรู้								
	สื่อบุคคล			สื่อสิ่งพิมพ์			สื่ออิเล็กทรอนิกส์		
	$\bar{X}$	SD	แปล ผล	$\bar{X}$	SD	แปล ผล	$\bar{X}$	SD	แปล ผล
1. การเตรียมการก่อนการปลูก เช่น พันธุ์	3.50	0.704	มาก	2.69	0.759	ปาน กลาง	2.68	0.590	ปาน กลาง
2. การปลูก ขั้นตอนการปลูก และ การปลูกซ่อม	3.62	0.704	มาก	2.75	0.798	ปาน กลาง	2.68	0.598	ปาน กลาง
3. การบำรุงรักษา ได้แก่ การให้น้ำ การให้ปุ๋ย การป้องกันกำจัด ศัตรูพืชและโรคแมลง	3.93	0.686	มาก	2.86	0.801	ปาน กลาง	2.91	0.629	ปาน กลาง
4. วิธีการ ขั้นตอนการเก็บเกี่ยว ผลผลิต และการจัดการหลัง การเก็บเกี่ยว	3.54	0.789	มาก	2.95	0.756	ปาน กลาง	2.74	0.555	ปาน กลาง
5. มาตรฐานการผลิต	3.67	0.746	มาก	2.90	0.809	ปาน กลาง	2.71	0.583	ปาน กลาง
โดยรวม 5 ประเด็น	3.65	0.346	มาก	2.83	0.420	ปาน กลาง	2.75	0.547	ปาน กลาง

4.2 ระดับความต้องการวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ พบว่าเกษตรกรต้องการวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้จาก ทัศนศึกษา ($\bar{X} = 4.49$, $SD = 0.604$) ในระดับมากที่สุด บรรยาย ($\bar{X} = 4.17$, $SD = 0.755$) กับสาธิต ($\bar{X} = 4.16$, $SD = 0.722$) ในระดับมาก และฝึกปฏิบัติ ($\bar{X} = 2.98$, $SD = 0.997$) ในระดับปานกลาง ดังแสดงในตารางที่ 4

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8
The 8th STOU National Research Conference

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับความต้องการวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ของเกษตรกร

n = 352

ประเด็นความต้องการ ได้รับการส่งเสริม การเกษตร	ระดับความต้องการวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้											
	ทัศนศึกษา			บรรยาย			สาธิต			ฝึกปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	SD	แปล ผล	$\bar{X}$	SD	แปล ผล	$\bar{X}$	SD	แปล ผล	$\bar{X}$	SD	แปล ผล
1. การเตรียมการก่อน การปลูก เช่น พันธุ์	4.39	1.210	มาก ที่สุด	4.15	0.897	มาก	4.26	1.003	มาก ที่สุด	2.70	1.618	ปาน กลาง
2. การปลูก ขั้นตอน การปลูก และการ ปลูกซ่อม	4.49	1.062	มาก ที่สุด	3.88	1.115	มาก	4.00	1.029	มาก	2.72	1.589	ปาน กลาง
3. การบำรุงรักษา ได้แก่ การให้น้ำ การ ให้ปุ๋ย การป้องกัน กำจัดศัตรูพืชและ โรคแมลง	4.53	1.026	มาก ที่สุด	4.30	0.884	มาก ที่สุด	4.41	0.917	มาก ที่สุด	3.20	1.375	ปาน กลาง
4. วิธีการ ขั้นตอนการ เก็บเกี่ยวผลผลิต และการจัดการหลัง การเก็บเกี่ยว	4.47	1.064	มาก ที่สุด	4.12	0.976	มาก	4.05	1.041	มาก	3.12	1.394	ปาน กลาง
5. มาตรฐานการผลิต	4.56	0.898	มาก ที่สุด	4.39	0.795	มาก ที่สุด	4.11	1.142	มาก	3.14	1.344	ปาน กลาง
โดยรวม 5 ประเด็น	4.49	0.604	มาก ที่สุด	4.17	0.755	มาก	4.16	0.722	มาก	2.98	0.997	ปาน กลาง

อภิปรายผลการวิจัย

เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 48.02 ปี มีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียน เฉลี่ย 9.81 ปี และเกษตรกรได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารในการผลิตทุเรียนจากสื่อบุคคลเป็นอันดับแรก เนื่องจากพื้นที่ปลูกทุเรียนในอำเภอท่าแซะส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่การคมนาคมยังไม่สะดวกและห่างไกลจากตัวอำเภอท่าแซะ แสดงให้เห็นว่า การส่งเสริมการเกษตรควรมุ่งเน้นผ่านการใช้อีสื่อดังกล่าวให้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับพิชญา สารรักษ์ และคณะ (2559, น.202) พบว่าเกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 46.62 ปี มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรมากที่สุดจากเพื่อนเกษตรกร การจัดประชุมกับการฝึกอบรม และวิทยุกับโทรทัศน์ แตกต่างกับผลการวิจัยของวชิ ปัญญาใส (2560, น.32) พบว่าเกษตรกรเพศชายและเพศหญิงมีจำนวนใกล้เคียงกัน และส่วนใหญ่มีอายุ 20-30 ปี แตกต่างกับเบญจมาศ อยู่ประเสริฐ และบำเพ็ญ เขียวหวาน (2558, น.43-54) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้สถานที่ในการรับและสืบค้นข่าวสารทางการเกษตรที่บ้านที่พักอาศัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

รองลงมา คือ หน่วยงานราชการ ศูนย์เรียนรู้ในชุมชน และบ้านเพื่อนบ้าน ตามลำดับ เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก คือ ทำสวนทุเรียน มีพื้นที่ปลูกทุเรียนเฉลี่ย 11.34 ไร่ จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.84 คน จำนวนแรงงานจ้าง เฉลี่ย 1.63 คน รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตทุเรียนในรอบปี 2560 เฉลี่ย 45,880.68 บาทต่อไร่ ส่วนรายจ่ายในการผลิตทุเรียนในรอบปี 2560 เกษตรกรมีรายจ่ายทั้งหมดเฉลี่ย 16,613.28 บาทต่อไร่ สอดคล้องกับพิชญา สารรักษ์ และคณะ (2559, น.202) พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกทุเรียนเฉลี่ย 13.61 ไร่ เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 15.50 ไร่ มีแรงงานในการปลูกทุเรียนเฉลี่ย 2.97 คน มีรายจ่ายจากการปลูกทุเรียนเฉลี่ย 152,961.04 บาทต่อปี มีรายได้จากการปลูกทุเรียนเฉลี่ย 678,428.57 บาทต่อปี

สภาพการผลิตทุเรียน พบว่า พื้นที่ปลูกเป็นพื้นที่ลาดชัน ร้อยละ 69.9 เกษตรกรทุกรายปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง ชื่อพันธุ์ทุเรียนมาจากเกษตรกรผู้จำหน่ายทุเรียน ปลูกทุเรียนระยะระหว่างต้น 9×9 เมตร อายุทุเรียนเฉลี่ย 10.63 ปี ระบบการให้น้ำโดยระบบน้ำแบบโปรยน้ำ (Mini sprinkler) เกือบเกี่ยวผลผลิตส่วนมากใช้การนบอายุ และเก็บเกี่ยวผลผลิตระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคม นำผลผลิตทุเรียนไปขายที่ล้ง และไม่มีมีการแปรรูปผลผลิต ผลผลิตเฉลี่ย 1,008.10 กิโลกรัมต่อไร่ และตัดแต่งกิ่งทุเรียนช่วงปลายฝนก่อนใส่ปุ๋ยหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิต สอดคล้องกับกรมวิชาการเกษตร (2547, น.15-16) อธิบายการเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสมสำหรับการผลิตทุเรียน เป็นพื้นที่ไม่มีน้ำท่วมขัง ดินเป็นดินร่วน ดินร่วนปนทราย ดินเหนียวปนทราย ที่มีการระบายน้ำได้ดี และมีหน้าดินลึก เพราะทุเรียนเป็นพืชที่อ่อนแอต่อสภาพน้ำขัง และสอดคล้องกับศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี (2551, น.7) แนะนำว่า สำหรับทุเรียนที่ให้ผลผลิตแล้ว การตัดแต่งกิ่งทุเรียนอาจแบ่งได้เป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การตัดแต่งหลังการเก็บเกี่ยว เป็นการตัดกิ่งแห้ง กิ่งแขนง กิ่งที่เป็นโรค กิ่งที่ไม่มีประโยชน์และตัดข้อผลที่ติดค้างอยู่ทิ้งไป การตัดแต่งครั้งที่ 1 นี้ ก็เพื่อให้ต้นทุเรียนแตกกิ่งที่สมบูรณ์ออกมาใหม่ ระยะที่ 2 การตัดแต่งช่วงปลายฝนก่อนการใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2 เป็นการตัดแต่งกิ่งตะขบ กิ่งน้ำค้าง กิ่งกระโดง และกิ่งที่เป็นโรคออก เพื่อให้การใส่ปุ๋ยของทุเรียนเกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ระยะที่ 3 การตัดแต่งหลังจากทุเรียนติดผลแล้วประมาณ 30-45 วัน ซึ่งแตกต่างกับพิชญา สารรักษ์ และคณะ (2559, น.202) พบว่าการจำหน่ายทุเรียนของเกษตรกรส่วนมากมีพ่อค้ามารับซื้อที่สวน จากการวิเคราะห์ความรุนแรงของการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช และวิธีป้องกันกำจัด พบว่ามีการระบาดของโรคพืชในแปลงภาพรวมในระดับน้อย โดยโรครากเน่าและโคนเน่ามีการระบาดมากที่สุด และการระบาดของแมลงศัตรูพืชในแปลงภาพรวมในระดับปานกลาง พบว่ามีการระบาดของมอดเจาะลำต้น และเพลี้ยไก่แจ้ ส่วนวิธีป้องกันกำจัดโรคพืช พบว่าเกษตรกรใช้วิธีผสมผสานป้องกันกำจัดโรครากเน่าและโคนเน่าที่ระบาดในแปลง และส่วนใหญ่ไม่ใช้วิธีใดเลยในการป้องกันกำจัดโรคใบด่าง โรคใบจุดสนิม โรคราสีชมพู ที่ระบาดในแปลง และวิธีป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช พบว่าเกษตรกรใช้สารเคมีป้องกันกำจัดเพลี้ยไก่แจ้ กับมอดเจาะลำต้น และไม่ใช้วิธีใดเลยในการป้องกันกำจัดไรแดงที่ระบาดในแปลง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม พบว่า เกษตรกรมีการปฏิบัติตามแนวเกษตรที่ดีที่เหมาะสมอยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน เรียงลำดับการปฏิบัติจากมากไปน้อย ได้แก่ (1) การเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว (2) ผลผลิตผิวสวยปลอดจากศัตรูพืช (3) การใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร (4) การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพ (5) แหล่งน้ำ (6) พื้นที่ปลูก (7) การเก็บรักษาและการขนย้ายผลผลิตภายในแปลง และ (8) การบันทึกข้อมูล ตามลำดับ สอดคล้องกับบุญเลิศ สะอาดสิทธิศักดิ์ และคณะ (2552) ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรที่ผ่านการรับรอง GAP แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) ปฏิบัติตามระบบได้อย่างดีเยี่ยม (2) ปฏิบัติได้ดี และ (3) ปฏิบัติได้พอใช้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

ข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียน ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีข้อเสนอแนะ และในส่วนที่เกษตรกรเสนอแนะ ได้แก่ ด้านการผลิตทุเรียน ควรมีการกำหนดพื้นที่ปลูกทุเรียนให้ชัดเจน ควรมีการช่วยเหลือเกษตรกรในด้านต้นทุนการผลิต เช่น การลดราคาปุ๋ยและสารเคมี ด้านการตลาดของทุเรียน ควรมีตลาดส่งออกทุเรียนมากกว่านี้ นอกจากนี้ประเทศจีน ควรมีการทำตลาดโดยสำรวจความต้องการทุเรียนก่อนที่จะเข้าฤดูกาลผลิตในปีถัดไป การสนับสนุนและการส่งเสริมเกี่ยวกับทุเรียนรัฐบาลควรมีมาตรการช่วยเหลือเรื่องราคาผลผลิต และควรมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่แตกต่างกับสมชาย ชาญณรงค์กุล (2560) อธิบายว่า การรวมกลุ่มกันของเกษตรกร ริเริ่มขึ้นเป็นเกษตรแปลงใหญ่ที่ผ่านการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน ซึ่งต้องการสนับสนุนให้เกษตรกรมีการบริหารจัดการร่วมกัน นำไปสู่การลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิต เพราะหากเกษตรกรบริหารจัดการดีภายใต้การสนับสนุนและบูรณาการจากรัฐบาล

ความต้องการช่องทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรต้องการช่องทางการส่งเสริมการเรียนรู้สื่อบุคคลภาพรวมในระดับมาก สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ภาพรวมในระดับปานกลาง สอดคล้องกับเบญจมาศ อยู่ประเสริฐ และ บำเพ็ญ เขียวหวาน (2558, น.43-54) พบว่าเกษตรกรรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อกิจกรรมความต้องการวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ของเกษตรกร พบว่าต้องการเรียนรู้แบบทัศนศึกษาภาพรวมในระดับมากที่สุด รองลงมาบรรยายและสาธิตภาพรวมในระดับมาก และฝึกปฏิบัติภาพรวมในระดับปานกลาง สอดคล้องกับพรทิพย์ อุดมสิน (2558: 68-71) อธิบายว่า สื่อประเภทกิจกรรมมีได้มากมายหลายรูปแบบ เช่น การจัดประชุม สัมมนา ฝึกอบรม การแลกเปลี่ยน การสาธิต การจัดกิจกรรมเสริมอาชีพ การจัดกิจกรรมการกุศล เป็นต้น สามารถปรับปรุงดัดแปลงแก้ไขให้ยืดหยุ่นเหมาะสมกับโอกาสและสถานการณ์ต่างๆ

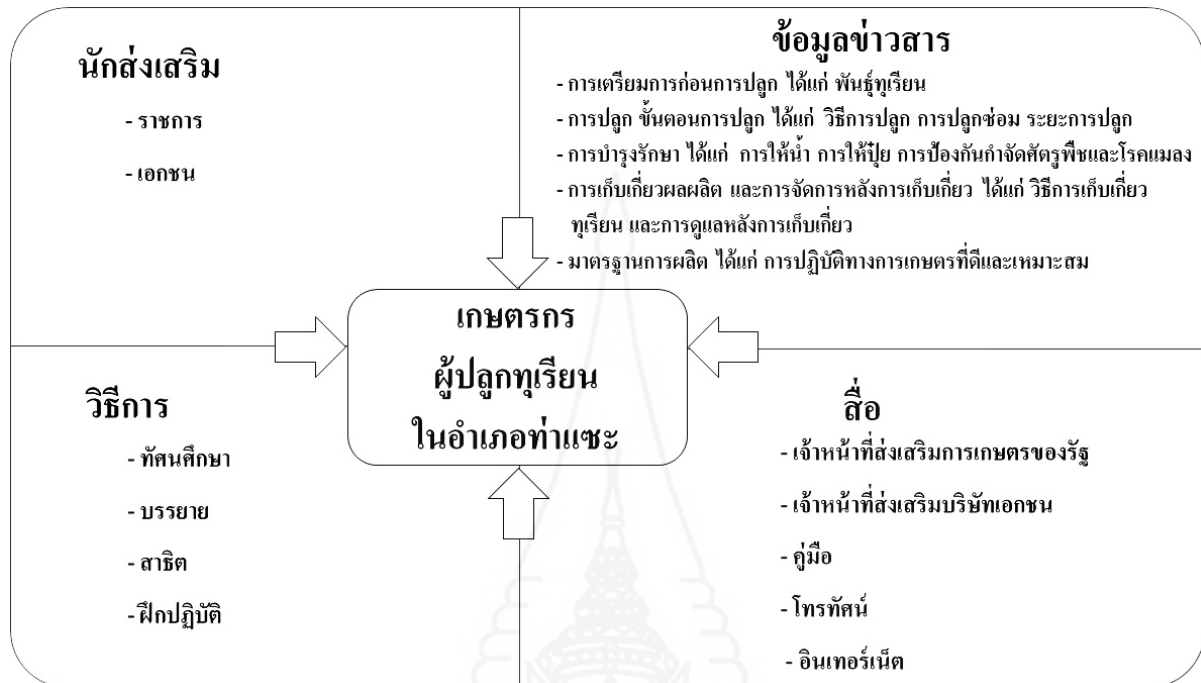
ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยนี้ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการแปรรูปผลผลิต การใช้สารชีวภัณฑ์ในสวนทุเรียนและการได้รับข้อมูลข่าวสารในการผลิตทุเรียนในภาพรวมน้อย ต้องการช่องทางการส่งเสริมการเรียนรู้สื่อบุคคลภาพรวมในระดับมาก สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ภาพรวมในระดับปานกลาง จึงเป็นหน้าที่ของนักส่งเสริมการเกษตรที่ต้องเข้าไปส่งเสริมให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคพืชมาเป็นการใช้สารชีวภัณฑ์ และวิธีผสมผสาน เพื่อให้เกิดการป้องกันโรคพืชที่เกิดจากเชื้อราในทุเรียนได้อย่างยั่งยืน โดยให้ความรู้ในประเด็นที่เกษตรกรต้องการและให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทุเรียนสำหรับใช้ในการวางแผนการผลิตทุเรียนในรอบถัดไป ใช้สื่อต่างๆ เป็นเครื่องมือในกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ผู้วิจัยสรุปข้อเสนอแนะการวิจัย เป็นแนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกร ดังภาพที่ 2

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

ภาพที่ 2 แนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกร

จากภาพที่ 2 แสดงแนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกรโดย จำเป็นที่จะต้องใช้กระบวนการสื่อสารในการถ่ายทอดความรู้ไปสู่เกษตรกร ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. **นักส่งเสริม** เป็นสื่อบุคคลในหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ
2. **ข้อมูลข่าวสาร** เป็นเนื้อหาความรู้ที่จำเป็นในการส่งเสริม ได้แก่ (1) โรคและแมลงศัตรูทุเรียน และวิธีป้องกันกำจัด และ (2) มาตรฐานการผลิต เช่น การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม
3. **สื่อ** เป็นตัวกลางระหว่างนักส่งเสริมไปยังเกษตรกร ได้แก่ สื่อบุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของรัฐ บริษัทเอกชน และเกษตรกรผู้มีประสบการณ์ สื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นคู่มือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นโทรศัพท์ และอินเทอร์เน็ต
4. **วิธีการสื่อสาร** เป็นลักษณะของการส่งเสริมที่เป็นกระบวนการวิธีการส่งเสริม ได้แก่ ทักษะศึกษา บรรยาย สาธิต และฝึกปฏิบัติ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการเกษตร. (2547). ทุเรียน. สืบค้นเมื่อ 8 กรกฎาคม 2560, จาก
<http://aglib.doa.go.th/lib/images/Downloads/2548/EB00295.pdf>.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2560). ทะเบียนเกษตรกรอำเภอท่าแซะ. สืบค้นเมื่อ 13 กรกฎาคม 2560, จาก
<http://farmer.doe.go.th/index/index/2>.
- พิชญา สารรักษ์, สุพัตรา ศรีสุวรรณ, และสุรินทร์ นิยมางกูร. (2559). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสภาพการปลูกทุเรียนของเกษตรกร ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร. วิทยาศาสตร์เกษตร ปีที่ 47 , 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2559) : 201-212.
- พรทิพย์ อุดมสิน. (2558). การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ในงานส่งเสริมการเกษตร ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา* (หน่วยที่ 13). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ, และบำเพ็ญ เขียวหวาน. (2558). การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเกษตรของเกษตรกร. วารสารสังคมศาสตร์ ปีที่ 4 , 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2558) : 43-54.
- บุญเลิศ สะอาดสิทธิศักดิ์ สุรพงษ์ อนุตธโต นิสิต บุญเพ็ง และอัจฉริย เตโชหาร (2552). การรับรองแหล่งผลิต GAP พืชในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย. เรื่องเต็มการประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 47 สาขาส่งเสริมการเกษตรและคหกรรมศาสตร์, (17-20 มีนาคม 2552) : 64-71.
- ภัทวดี เสริมสรสุข. (2556). ทุเรียน: ข้อเท็จจริงทางโภชนาการและเภสัชวิทยา. สงขลานครินทร์เวชสาร 31, 2 (มีนาคม-เมษายน) : 83-90.
- วจี ปัญญาใส. (2560). การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยบทเรียนสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรทุเรียนหลงลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ปีที่ 12 , 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2560) : 27-37.
- ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี. (2551). เทคโนโลยีการผลิตทุเรียนให้มีคุณภาพ. กรมวิชาการเกษตร. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานพัฒนาการวิจัยทางการเกษตร (มปป.). ทุเรียน (Durian). ค้นเมื่อ 13 กรกฎาคม 2560 จาก
<http://www.arda.or.th/kasetinfo/south/durian/controller/index.php>
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2560). สถิติการเกษตรของประเทศไทย. ใน สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2560. หน้า 73. กรุงเทพฯ.
- สมชาย ชาญณรงค์กุล. (2561). กรมส่งเสริมการเกษตร มั่นใจปีนี้แปลงใหญ่ทุเรียนทะลุเป้า. สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน 2561, จาก
<https://www.thairath.co.th/content/1277357>.
- Brown, M. J. Durio - A Bibliographic Review (R.K. Arora, V. Ramanatha Rao and A.N. Rao, Editors). 1997; IPGRI office for South Asia, New Delhi.